

Dit rapport presenteert de resultaten van de opgraving van de zuidelijke helft van plangebied Uden-Noord die in opdracht van de gemeente Uden in de periode 2009-2011 plaatsvond.

Het plangebied Uden-Noord, in totaal 27 hectare, wordt sinds 2010 heringericht. Archeologisch vooronderzoek wees uit dat ca. 11 hectare van het plangebied resten bevat van een grootschalig woonlandschap uit de ijzertijd en Romeinse tijd. Besloten werd deze resten in twee fasen op te graven. De zuidelijke helft van Uden-Noord, waar inmiddels het Streekziekenhuis staat, is opgegraven en onderzocht (Fase 1). De opgraving van de noordelijke helft zal begin 2014 plaatsvinden (Fase 2).

Het oude woonlandschap van Uden-Noord blijkt uit hoge zandruggen te bestaan met daarop erven, huizen, bijgebouwen en waterputten. Middelpunt van de vroegste bewoning uit de bronstijd-ijzertijd (1000-600 v.Chr) is een huis op de flank van de rug, met enkele bijgebouwen en een waterput. In de waterput zijn resten van gierst en emmertarwe gevonden die mogelijk op akkers in de directe omgeving werden verbouwd. Na uitputting van de akkers en verval van het huis zijn de bewoners naar een nieuwe meer vruchtbare locatie in de omgeving verhuisd, om daar een nieuw erf met akkers in te richten.

De eerstvolgende bewoning stamt uit de Romeinse tijd. De bewoning concentreerde zich vanaf het begin van onze jaartelling bovenop de grootste zandrug. Rondom de nederzetting bevonden zich akkers, deels op de lagere en nattere flanken van de rug. Naast emmertarwe en vlas zijn resten van andere cultuurgewassen gevonden: gerst, haver, pluimgierst en duivenboon. Deze laatste werd vermoedelijk in (moes)tuinen rond de huizen verbouwd.

De bewoningssporen die verspreid over de grootschalige nederzetting zijn gevonden, bestaan uit 18 huizen, 22 bijgebouwen, 6 waterputten en 31 hekwerken. De huizen waren niet gelijktijdig bewoond.

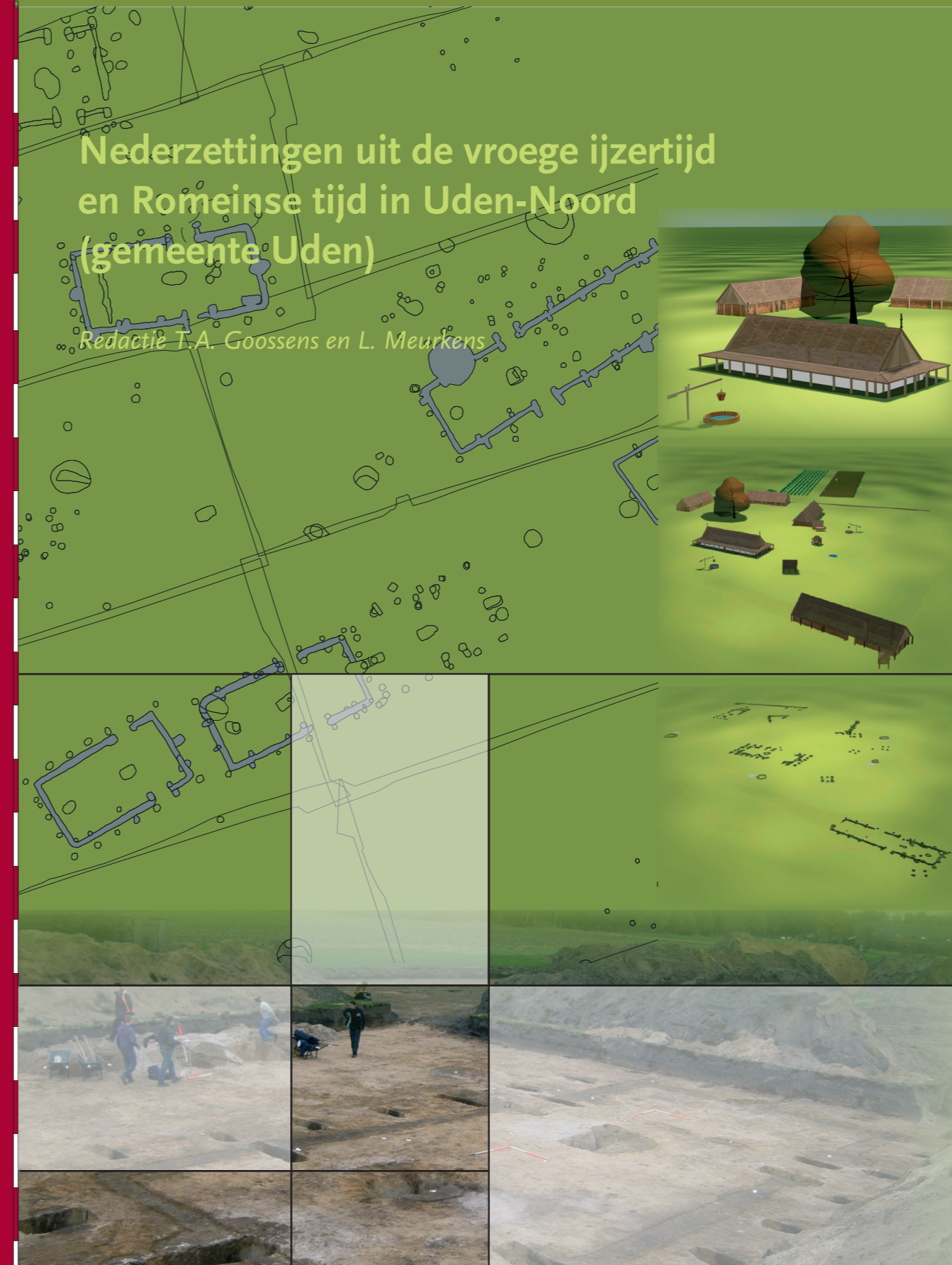
Allereerst is sprake van één boerenerf met bijgebouwen en een waterput in het zuiden. Vervolgens groeide de nederzetting in de loop van de 1^e en 2^e eeuw n.Chr. uit tot een gemeenschap van minimaal zes erven. De bewoning verspreidde zich hierbij in noordelijke richting over de zandrug.

De bewoners uit de verschillende fasen van de Romeinse tijd leefden net als hun prehistorische voorouders vooral van de opbrengst van veeteelt en akkerbouw. In de Romeinse tijd blijkt echter sprake van aanvullende specialisatie zoals het bewerken van metaal. Een deel van de opbrengsten van de landbouw en ambachtelijke productie werd geruild tegen nieuwe exotische producten die met de komst van het Romeinse leger in Zuid-Nederland hun intrede deden. In Uden-Noord zijn metalen objecten zoals Romeinse mantelspelden en paardentuig en glaswerk zoals flessen, ribkommen en meloenkralen aangetroffen.

Bijzonder is de vondst van een omvangrijk huis dat rondom voorzien was van een porticus: een palengalerij met afdak. Vooral rond dit huis concentreren zich de genoemde Romeinse objecten. De bewoners behoorden vermoedelijk tot de lokale elite.

Nederzettingen uit de vroege ijzertijd en Romeinse tijd in Uden-Noord (gemeente Uden)

Redactie T.A. Goossens en L. Meurkens



Archol

188

